

SDI-ætlánin:

Eitt óhugnaligt heilafostur sum ongantíð gerst veruleiki

— *siga teir flestu vísindamennirnir í USA. Endamálið er at elva til nýggja vápnadubbing, ið fer at »ruinera« Sovjetsamveldið fíggjarliga.*

Hóast toppfundurin í Reykjavík endaði stórt sæð úrslitaleysur, skerstað ikki burtur, at linjurnar í viðurskiftunum millum stórveldini eru nógv greiðari aftaná fundin.

Tað sum itøkilig semja millum stórveldini strandar á, eru ikki strategisku vápnini hjá Sovjetsamveldinum í Europu og Asíu ella royndarspreiðingarnar við atómvápnunum og møguligt eftirlit við teimum, ei heldur Afghánistanspurningurin og aðrir regionalar konfliktir í heiminum, heldur tað óhugnaliga heilafostrið hjá amerikanska forsetinum, SDI-ætlánin, sum bert er til á pappirinum og sum teir allar flestu vísindamennirnir í Ameríku (tuttan Edward Teller, »faðirin« hjá brintbumbuni) eru samdir um at ikki kann gerast veruleiki uttan eitt stórt teknískt gjøgnumbrót, sum í løtuni

ikki hómost. Hóast óvissuna kring SDI (sum amerikanskir blaðmenn í pressuliðnum í Hvítu húsum doyptu »Star Wars« (stjørnukrigg) eftir einum filmi hjá Steven Spielberg), er forsetin til reiðar at offra astronomiskar upphæddir til at gera royndir við hesi ætlán uti í rúmdini.

Nýggj vápn

Óvissan verður uppaftur størri, tá hugsað verður um, at Reagan verður bert forseti í tvey ár afturat, og eingin veit, um tann næsti forsetin fer at halda fram við SDI-royndunum. Longu tá hevur SDI kostað amerikansku tjóðini fleiri billiónir dollarar. Men hornið í siðuni á Sovjetsamveldinum er ikki tann almenna ætlánin við SDI sum verju imóti atómkrættum, heldur

tann møguleikin, at við framhaldandi menning av SDI kunnu amerikanarar koma fram til nýggj vápn, ið fer at tryggja teimum yvirluta í vápnadubbingini iog kanska gera øll atómvápn avdødað.

Gorbachev gjørdi tað greitt á fundinum í Reykjavík, at hann ikki var imóti royndum við SDI á royndarstovum — hann vildi bert ikki, at rúmdin bleiv nýtt til hetta endamálið.

MAD

Tann ótryggi friðurin í heiminum byggir á nakað, ið nevnt verður MAD (Mutually Assured Destruction). Hetta merkir, at um eitt av stórveldunum byrjar kjarnorkukriggj, hevur tað ongar møguleikar at sigra ella yvirliva slíkt kriggj. Fáir, ið sóu og hoydu Gorbachev í Reykjavík ivast í, at hann hevur avgjórðan vilja at broyta viðurskiftini millum stórveldini og innan Sovjetsamveldið, og at hann vil fáa umstøður til tað eisini. Gorbachev hevur bert sitið sum ovasti leiðari í Sovjet í hálvtannað ár. Í hesum tíðarskeiði hevur Sovjetsamveldið, so logið tað ljóðar, havt initiativ í friðarspurningum sum ongantíð fyrr.

tryggja ibúgvunum betri livikor. Hann hevur skift út oldingar og byrokratar við nýtt fólk, eitt nú Velikhov og Shevardnadze, ið njóta álit hjá vesturlenskum leiðarum. Men veruligar ábøtur í Sovjetsamveldinum, politiskar eins væl og fíggjarligar, eru ógjørlegar, meðan størsti parturin av sovjetisku fíggjarlóginu fer til hernaðarlig endamál. Treytin fyri at Gorbachev kann broyta sovjetiska infrastrukturn, er at hann kann broyta viðurskiftini við USA. Nógvir egleiðarar meta, at Reagan, ið er uppvaksin í amerikanskum kaldakrigsmentaliteti og McCarthyismu og sær uppá Sovjetsamveldið sum »miðdepilin fyri tað ónda í heiminum«, við óyðileggja Sovjetsamveldið fíggjarliga við at eggja tí út í nýggja vápnadubbing.

Kaldakrigsmentalitetur

Tá Gorbachev kom til embættið, arvaði hann tann stalinistiska struktúrinn við tí velduga byrokratium og dentinum, ið lagdur verður á tungidnaðin og vápnaframleiðsluna. Hann gjørdi greitt beinanvegin, at hann fór at broyta viðurskiftini í Sovjetsamveldinum og

anarar kring árið 1900. Sovjetsamveldið hevur verið ein hernaðarmakt burturav og avleiðingarnar av tí ovurstóra dentinum á hernaðaruppbygging við fylgjandi fregnartænastuskipanum og eftirliti við øðrvísi hugsandi eru m.a. ótrúliga útbreidd siðspilla og dirvisloysi í sovjetiska samfelagnum, alkoholisma, fátækradømi, vørutrot, dølskni og likasæla. Hetta vil Gorbachev broyta. Tað tykist nokk so greitt, at varandi bati bert kann frá fólkunum sjálvum, tá tey fáa varhugan av, at leiðararnir eru sinnaðir at bota um livikorini hjá teimum. Hóast fleiri royndir, hevur tað ongantíð eydnast frammandum maktum at »oyðileggja« Russlond. Um Sovjetsamveldið endiliga visir vilja at broyta viðurskiftini í landinum og gera tey menniskjansligari, so mugu teir gera tað við sínum egnu fortreytum og á sín egna hátt.

Alkoholisma og fátækradømi

Tað er ein sannroynd, at Sovjetmenn hava umleið sama livifótt sum amerik-